

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1972
FORFATTER:	Axel Andersen
TITEL:	Historien om fru Jyttes kapløb med kirkeuret
KORT RESUME:	Om Brændkær mark, som Hennike Limbæks enke Jytte i 1427 pantsatte for et lån af Kolding by

Historien om fru Jyttes kapløb med Kirkeuret i Kolding

Opmærksomme borgere, der på vej til arbejde eller til bybusserne, kigger op til uret på Sct. Nicolai kirke, vil, hvad klokkeslettet angår, undres over, at et af de fire ure viser noget helt andet end de tre øvrige. Mange eksperter har i årenes løb forsøgt at finde ind til mysteriet, men til dato er det ikke lykkedes at få de fire ure til at gå ens.

I »Almuevennen« søndagen den 3. april 1842 findes en lille opsats, »Kirkeuhret i Kolding«. Et folkesagn. Det hedder heri:

En af de første marker udenfor Kolding var Brændkær mark. Sønden for Kolding, i Tved, Dalby sogn, lå der dengang et herresæde, Tvedsgaard. Det ejedes i begyndelsen af det 14. århundrede af en ætling af den mægtige adelsslægt Limbækkerne, nemlig Henneke Limbæk, der samtidig var herre til Skinkelsborg i Stenderup sogn, Tjørning, Trøjborg, Møgeltønder og Gram. Hennike Limbæk faldt i kampen mod Ditmarskerne 1404, og efter hans død styredes godserne af hans enke. Hun nævnes kun ved fornavn, fru Jytte. Slægtsnavnet er ukendt. I 1427 lånte fru Jytte 80 lybske mark af Kolding by og satte alle sine rettigheder til Brændkær mark i pant derfor med ager, eng, græsgang og skov, intet undtaget, dog således at de »ikke hugger ege og bøge i skoven, der ligger på foranævnte jord«, og »når jeg, fru Jytte, og mine arvinger vil løse foranævnte jord, så skal jeg og mine arvinger opsiges pengene på Tyrstrup ting den første dag før Sct. Hansdag i midsommer og ingen derefter, at de nævnte 80 mark skal betales i Kolding otte dage efter St. Mortens dag.« Sagnet har så fået fat i denne begivenhed, at en fornem dame lånte penge af Kolding by, og det spinder nu videre og fortæller, at bymændene havde sat den betingelse, at pengene skulle betales en bestemt dag inden klokken tolv, ellers tilfaldt den pantsatte jord byen.

Dagen kom, og borgerne havde truffet deres forholdsregler. De omtalte bymænd

Endnu i september 1972 er der flere minutters forskel på to af kirkens urskiver. Hvilket af dem mon passer?

Kirkeuhret i Kolding.

(Folketsagn.)

For mange Aar siden boede der paa en nu ødelagt Gaard ved Kolding Fjord en riig Mand, som, blandt meget andet, ogsaa eiede den saakaldte Synder:Vang ved Kolding. Borgerne i denne By bleve enige med ham om, at han skulde afstaae dem denne Jord, imod en betydelig Sum Penge, og foranstaltede i denne Anledning et Dricklegilde for ham. Over Bordet kom han til at tale om en Hest, han havde, der var saa hurtig, at den i en af ham opstøvet meget kort Tid skulde kunne løbe fra hans Gaard til Kolding; men dette vilde Borgerne ikke troe. Han indgik derfor et Røddemaal med dem, at Hesten skulde komme til Kolding Torv lige i det Dieblit, da Klokken slog Tolv, i hvilket Tilfælde han skulde have adskillige tusinde Daler; i modsat Fald derimod skulde Borgerne have Synder:Vang for Intet. Hesten ankom virkelig til Kolding Port i saa betimelig Tid, at den godt kunde have naaet Torvet; men i det Samme dreiede Borgernes Uhrer, saa at det slog Tolv. Da Manden hørte Klokke:Slagene, vendte han sin Hest, reed stille tilbage til sin Gaard, og døde af Sorg otte Dage efter.

Siden den Tid har Uhrer i Kolding aldrig gaaet rigtigt; i stærk Storm kan det stundom vride en heel Time, og det er til Straf for den syndige Gjerning, Borgerne begik.

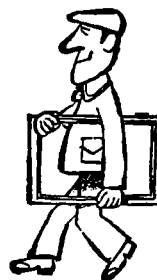
TH. SYNDERGÅRD

GLARMESTER

AGTRUPVEJ 44 * 6000 KOLDING

POSTGIRO 73642

TELF. (05) 52 21 74

TERMORUDER
AUTORUDER
BLYRUDER
BYGNINGSGLAS
KUNST
KERAMIK
INDRAMNING

havde taget plads i kirkens tårn, og da fru Jytte kom agende på Kolding bro, slog klokken tolv. Hun var altså kommet for sent. Bymændene havde nemlig fået klokkeren (det hed sig for en flaske brændevin!) til at stille kirkeuret frem. Fru Jytte, som jo ikke var kommet ind i byen inden den påbudte tid, måtte ærgerlig vende om, og byen beholdt marken. Og sagnet ender med, at siden har man ikke kunnet få uret til at gå rigtigt.

Om denne fremstilling har historikeren P. Eliassen dog ret alvorlige indvendinger. Ved at sammenligne fru Jyttes panteforskrivning og sagnet, siger han, kan man hurtigt se, at således kan det ikke være gået til. Hvis fru Jytte virkelig engang før en Sct. Hansdag havde opsagt pengene og ved et uheld ikke havde fået dem betalt til den

fastsatte termin, ville der ikke være sket andet, end at hun ikke fik marken løst af pantet, og at borgerne i Kolding skulle sige pantet op hos fru Jytte, synes udelukket. Dertil havde de for hårdt brug for marken til avl og græsning.

Fru Jytte døde, og hendes datterbørn, Hans og Benedikt Ahlefeld, arvede gården, og med den bedstemoderens rettigheder til marken. De opsagde eller tilbagebetalte dog ikke de 80 mark, men solgte – med borgernes samtykke – det hele til familien Tedinghus (Tinhus). Om denne handel hedder det, at 8 navngivne dannemænd i borgmesters stue i Kolding svor på, »at de havde hørt og spurgt ad deres forældre, fader og moder og mange flere gode, gamle dannemænd og dannekoner, at Kolding by havde først Brændkær mark i pant af hæ-

derlig og velbårne kvinde Jytte, og så på den tid, da Henrik Tedinghus (på Tvedsgaard) købte Brændkær mark, da købte han den med forord og samtykke, så at Kolding borgere skulle nyde halvdelen med ham og hans arvinger i fornævnte køb, og da gik en almindelig skat over Kolding, så mange gode hustruer måtte skære deres sølv af deres klæder og andet, hvad som helst de havde, og sætte det ud og betale fornævnte mark med«. Der haves også fra Tedinghuserne et brev, hvori de tilstår, at Kolding haver vel betalt udi fæ fuldt værd det, de skulle udgive for deres del og takker for god betaling.

Og dermed er det endelig fastslået, at marken er kommet til byen på en ærlig måde og er både købt og betalt.

Istandsættelse og
oppolering af gamle
møbler, chatoller
spilleborde etc.

Møbler i 3 etager

E. P. BUCHWALD

Snedkermester

Låsbygade 28 . KOLDING . Tlf. 521263